SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVII. No. 215. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, NOVEMBER 8, 1990 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 8-го ЛИСТОПАДА 1990 Ч. 215. РІК XCVII

МАТЕРІ ВОЯКІВ ЗУСТРІЛИСЯ З М. ҐОРБАЧОВИМ

Москва. — Тут 31-го жовтня домагалися зустрічі з президентом СССР М. Горбачовим 73 жінки, сини яких загинули в мирний час під час служби в совєтській армії. Серед них були 23 жінки з України, які також вимагають розслідування причин загибелі їхніх синів та суду над винними у загибелі юнаків.

Президент Ґорбачов 1-го листопада запросив групу матерів і батьків до Кремля, де відбулася зустріч. Жінки принесли з собою знімки загиблих синів і їхні короткі біографії.

Як повідомляє газета „Известия" з 2-го листопада, на початку зустрічі М. Горбачов запропонував вшанувати пам'ять загиблих хвилиною мовчанки. Багато матерів виступили з промовами і розповіли про трагічні історії юнаків. Під час розмови з президентом в залі були присутні начальники головного управління збройних сил СССР, голова ради Союзу І. Лаптєв, члени Президентської ради Є. Прімаков, В. Ярін, секретар ЦК КПСС О. Бакланов, представники прокуратури СССР і військової прокуратури.

Учасники зустрічі погодилися в тому, що дисципліна в совєтській армії потребує серйозного оздоровлення і що всі випадки загибелі вояків мають бути старанно розслідувані.

Президент пообіцяв, що найближчим часом будуть вжиті заходи для вирішення порушених під час зустрічі проблем і доручив створити спеціяльну президентську комісію для розслідування усіх фактів загибелі вояків.

ЗАГАЛЬНІ РІЧНІ ЗБОРИ

Філядельфія. — Тут в понеділок, 26-го листопада, в год. 7-ій вечора в приміщеннях Українського Освітньо-Культурного Центру, 700 Сідер ровд, відбудуться Річні загальні збори Української Щадниці. Головним промовцем буде Ігор Шуст на тему „Причини кризи в банковій та ощадностевій індустрії".

Совєтські банки збільшили відсотки на тривалі внески

Москва. — В газеті „Известия" з 1-го листопада надруковане повідомлення що з 1-го листопада 1990 року почав діяти указ президента СССР „Про підвищення заінтересованости громадян зберігати заощадження в банках"

Пояснення з цього приводу подав заступник голови правління Ощадного банку СССР Вячеслав Соловов. Він розповів, що відсотки на тривалі внески до банку збільшено з 3-4 до 5-9 відсотків на рік. Це зроблено для того, щоб громадяни віддавали перевагу довготривалим внескам.

Проценти за новими ставками будуть враховуватись з 1-го листопада цього року. Якщо гроші вносяться на термін більший, ніж один рік, то відсотки за новими нарахуваннями можна буде отримувати з листопада 1991 року, якщо гроші вносять на строк понад три роки, то проценти можна використовувати з листопада 1993 року, якщо гроші внесено на строк понад п'ять років, то відсотки можна буде використовувати з листопада 1995 року.

Разом з підвищенням відсотків на гроші, що зберігаються в банках, збільшено також проценти за позики, які банки надають громадянам чи організаціям. За які відсотки даватимуть ся позики не сказано. І хоч В. Соловов запевняє, що такі нововведення мають на меті укріпити охорону заощаджень громадян, але кожному ясно, що тут ідеться насамперед про охорону інтересів держави, бо всі ці нововведення безумовно приведуть до нового підвищення цін, від чого дуже постраждають громадяни, які не мають ніяких заощаджень і вже й тепер перебувають набагато нижче межі бідності.

ЛИСТОПАДОВІ СВЯТКУВАННЯ В КЕРГОНКСОНІ

Кергонксон, Н. Й. — В неділю, 11-го листопада, громада Кергонксону відзначить Листопадові роковини в залі церкви Пресвятої Тройці в год. 12-ій по полудні. В програмі є святочна доповідь о. каноніка Еміля Шараневича, виступ хору „Золотий гомін" під диригентурою д-ра Олега Волянського і деклямації учнів української школи.

Єпископ В. Лостен наголошує потребу відбудови Церкви в Україні

Рим. — Цими днями повернувся з десятиденної поїздки в Україну стемфордський Єпископ Василь Лостен, якого Кардинал Мирослав Іван Любачівський призначив своїм спеціяльним відпоручником для України. Єпископ В. Лостен є членом Ад гок комітету Крайової конференції католицьких єпископів ЗСА для допомоги відродженим Католицьким Церквам у Східній Європі.

Будучи в Україні, Єпископ В. Лостен відвідав цілий ряд жіночих і чоловічих монастирів, семінарій та друкарень, що тепер знаходяться під зарядом совєтських властей чи місцевих міських рад. У розмовах з відповідальними за ці будівлі чинниками дано йому до зрозуміння, що деякі з них можна б отримати назад. Одначе з уваги на те, що всі ці будівлі цілими декадами не були доглядані, вони знаходяться в жалюгідному стані.

В Західній Україні є зареєстрованих 700 семінаристів, які ходять на виклади та навчаються в різних церквах. Для прикладу можна подати Преображенську церкву у Львові, де сотні семінаристів, стоячи записують виклади своїх учителів. У розмовах з Митрополитом Володимиром Стернюком та іншими зацікавленими цією справою особами, вирішено винаймити на наступних вісім місяців приміщення літнього табору в околицях Львова, щоби започаткувати оформлювання семінаристів львівської округи. В околиці Дрогобича є 47 семінаристів, які відбувають своє навчання в церкві Пресвятої Тройці, а в околиці Івано-Франківського понад 300 семінаристів слухають викладів у винайнятих приміщеннях. Монастирі знаходяться в такому стані, що мабуть дешевше буде збудувати нові, як відремонтовувати старі. Найбільш конечною справою для Української Греко-Католицької Церкви в Україні є катехизація, і єпископи сподіються допомоги в цій справі зі Заходу.

Єпископ В. Лостен підрахував, що потрібно коло 10 міл. дол. на відбудову і він розраховує на допомогу своїх братів-єпископів Заходу. Звітуючи про свою поїздку Патріярхові Любачівському в Римі, він заявив, що „відбудова потребує час" та підкреслив те, що „Кардинал Любачівський особисто цікавиться цією справою та напевно включиться у цей процес відбудови зразу після свого неминучого повернення в Україну".

Адвокати відбули збори у Вашінґтоні

Вашінґтон. — Загальні збори Українсько-Американської Асоціяції Адвокатів відбулися у Вашінґтоні 5-7-го жовтня. Цьогорічна конференція була влаштована у співпраці з Вашінґтонською Групою, а додатньою точкою до порядку нарад був вибір нової Управи на дворічну каденцію 1990-92.

До нової Управи обрані: Мирослав Смородський з Ратерфорд, Н. Дж. — президент, Володимир Лупань з Бостону — заступник президента, Донна Походай-Бойко з Кінґ оф Праша, Па. — скарбник, а Діяна Ґейзен з Дітройту, Миш. — секретар.

На ранішній сесії конференції адвокат Андрій Филипович, колишній президент УААА, подав найновіші інформації у справі Івана Дем'янюка, включно із висвітленням документального фільму випуску незалежної британської телевізійної компанії. На цій сесії також заслухано звіт адвоката Ярослава Добровольського з його поїздки в Україну, куди він їхав від Комітету Оборони Дем'янюка, щоби здобути виправдувальні документи для І. Дем'янюка.

На пополудневій сесії всю увагу зосереджено на найновіших подіях в Україні. Адвокати Морін О'Брайен і Володимир Базарко звітували про свої спостереження із перших нарад Незалежної Асоціяції Адвокатів України, на яких обидві були учасниками. Обговорювано також можливості спільних нарад із цією новою незалежною асоціяцією в Україні.

В додатку А. Филипович звітував про хід подій недавно створеної УААА програми навчання і практики. Ця програма удосконалення була започаткована на те, щоби дати можливість адвокатам з України приїхати до ЗСА на час від трьох до шести місяців для ознайомлення з західніми законами та процедурами. Таке перше запрошення було несподівано надіслано адвокатові Юрієві Айвазянові, головному легальному дорадникові Руху, і є надія, що в найближчому часі Ю. Айвазян зможе розпочати свій вишкіл.

Також президент УААА М.Смородський запропонував вимінну програму, щоби адвокати УААА могли їхати в Україну для ознайомлення якнайбільшого кола зацікавлених адвокатів та інших осіб із принци-

(Закінчення на стор. 3)

КОНЦЕРТ У СИРАКЮЗАХ

Сиракюзи, Н. Й. — У середу, 14-го листопада, в год. 7-ій вечора тут в авдиторії середньої школи ім. Фавлера, 227 Магнолія вул. відбудеться вечір-концерт української пісні чоловічого хору „Гомін" зі Львова, якого перше турне по Америці спонзорує Український Народний Союз у співпраці з хором „Думка". На цьому концерті виступить також тріо „Світлиця" з Києва та естрадний ансамбль з Чернівців „Смерічка". Квитки можна купити в Українському Народному Домі, в Кредитівці або при вході.

УКРАЇНЦІ БАЛТИМОРУ — НЕМОВЛЯТАМ ЛЬВОВА

Балтимор. — У середу, 17-го жовтня 1990 року у міській пологовій лікарні ч. 1 у Львові відбулася небуденна подія: представниця 59-го Відділу СУА і Комітету Сприяння Рухові у Балтиморі Надія Зінкевич передала цій лікарні апарат для штучної вентиляції легенів новонароджених.

Як стало відомо балтиморським лікарям, учасникам світового конгресу лікарів в Україні д-рові Андрієві Леміщі і д-рові Дмитрові Кострубʼякові, через брак такої апаратури багато новонароджених дітей після народження умирає. Завдяки ім і голові місцевого Відділу СУА Г. Самутин таку апаратуру було закуплено і передано цій пологовій лікарні.

В день передання апарату в лікарні відбулася справжня урочистість, про яку широко інформувало місцеве радіо і газета „Ратуша", орган Міської Ради народних депутатів. Під час урочистості передання, на яку зібралися лікарі, представники львівського Руху і Міської Ради Львова, виступила д-р Лілія Мариновeч, про організування допомоги української діяспори Україні говорила Надія Зінкевич, а з подякою та словом про вкавливість співпраці української діяспори і України виступили головний лікар лікарні д-р Роман Вільшанецький, депутат Міської Ради проф. Юрій Туркевич і голова Крайової Ради Руху Любомир Сеник.

Ниже подаємо лист-подяку Л. Миронович, старанням якої українці Балтимору придбали для її лікарні цю апаратуру:

„Закотилось сонце під груди жінці. То в ній зародилось нове життя. Дев'ять місяців вони житимуть разом, маленьке тільце буде вростати ніжним промін-

(Закінчення на стор. 3)

Під час передання апарату для штучної вентиляції легенів, промовляє Надія Зінкевич. Сидять (зліва): професор дерматології у Львівському Медичному Інституті Юрій Туркевич, голова крайової Ради Руху Любомир Сеник. *(фото: Ігор Сенкарський)*

ДОВІР'Я ДО ПРЕЗИДЕНТА І КОНҐРЕСУ ПАДАЄ

Вашінґтон. — У вівторок, 6-го листопада, коли мільйони американців прийшли до місць голосування, редакція новин телевізійної компанії Ей-Бі-Сі опублікувала результати опитування громадської думки, які свідчать, що країна розчарувалася у здатності президента Джорджа Буша і Конґресу справитися з проблемами економіки.

Лише 36 відсотків американців схвалюють діяльність Президента в ділянці економіки, а 61 відсоток вважають його дії незадовільними

61 відсоток вважають, що демократи у Конґресі некомпетентні у сфері економіки. Республіканці в Конґресі, вважають американці, визначаються в економіці ще гірше, 69 відсотків вважають їх діяльність незадовільною. Однак в цілому роботу Президента схвалюють 59 відсотків виборців, що на 7 відсотків більше, ніж тиждень тому в опитуванні тою ж телевізійною компанією.

Напередодні виборів, у понеділок пізно увечорі, Президент вжив заходи, щоб не розраджувати виборців у день виборів. Дж. Буш підписав закон про новий бюджет, який дасть змогу зменшити у найближчі п'ять років дефіцит на 492 більйони долярів. Закон цей не може бути популярний, бо він передбачає найбільше в історії країни зростання податків. Оскільки Президент підписав закон пізно увечорі в понеділок, то повідомлення про це не попали навіть в ранкові випуски газет.

„Сумніваюся, щоб комусь сподобалося багато складових — сказав Буш про бюджет, — але кінцевий продукт все ж таки заслуговує похвали. Заходи, які будуть вжиті, дозволять добитися зменшення бюджетного дефіциту".

Заборонено військову параду на Хрещатику

Київ (УНІАР-УПА). — Тут в понеділок, 5-го листопада, Київська Міська Рада ухвалила постанову про проведення військової паради та демонстрації 7-го листопада. Цією постановою скасовано рішення міського виконавчого комітету про проведення паради на Хрещатику. Натомість військову параду дозволено провести на площі Перемоги та на проспекті Перемоги від 10-ої до 12-ої години ранку за київським часом 7-го листопада. Танкові з'єднання у військовій параді участи не брали.

В той самий день одночасно з військовою парадою мали відбутися дві маніфестації. Одна на Хрещатику, вулиці Кірова та Володимирському узвозі і провели її міськком КПУ, міська профрада, Рада ветеранів та Спілка трудящих України за соціялістичну перебудову.

Друга маніфестація мала розпочатися в год. 11-ій на площі Богдана Хмельницького, вулицях Володимирській, Саксаганського та біля республіканського стадіону і в ній мали взяти участь Рух, УРП, УСС та багато інших незалежних демократичних партій і організацій.

Як повідомив член Президії Київської Міської Ради Євген Пронюк, комуністичні лідери у Міській Раді на чолі з першим секретарем міськкому КПУ Корнієнком негативно поставилися до ухвали постанови про заборону військової паради на Хрещатику, але за компромісний проєкт постанови проголосувала значна частина з комуністичного блоку. В наслідок цього і після тривалих дебат постанову було затверджено. Сприяли ухвалі постанови також депутати — представники правоохоронних органів.

Депутатська група „Незалежність" Київської Міської Ради, яка налічує 29 депутатів — членів УРП та прихильників оприлюднила звернення до киян з закликом відзначити 7-го листопада як День Скорботи.

Совєтські центральні газети надрукували указ президента М. Горбачова, згідно з яким у столицях усіх 15-ох республік СССР має відбутись військова парада, незважаючи на те, що народ протестує, а парламенти деяких республік прийняли рішення про заборону демонстрування імперської військової сили.

ДЕМОКРАТИ ЗАТРИМАЛИ КОНТРОЛЮ В КОНҐРЕСІ І ЗДОБУЛИ ГОЛОВНІ ГУБЕРНАТОРСЬКІ МІСЦЯ

Вашінґтон. — Вибори у З'єднаних Стейтах Америки, які відбулися 6-го листопада, проходили, як інформують кореспонденти, під знаком незадоволення виборців збільшенням податків і зменшенням громадських послуг Уряду. Цей фактор незадоволення зручно використали демократи, які не тільки затримали контролю в обидвох палатах Конґресу, тобто в Сенаті і Палаті Репрезентантів, але здобули кілька важливих губернаторських місць. Наприклад, Енн Ричардс, ліберальна демократка з Тексасу у якому сам президент Джордж Буш інтенсивно пропагував республіканського кандидата Клейтона Вілліямса, здобула пост губернатора. Також на Фльориді Лавтон Чайлс, колишній сенатор, переміг республіканця Роберта Мартінеза. Немає ще остаточного висліду з Каліфорнії, але усі показники кажуть, що губернатором цього стейту буде кандидат Демократичної партії Даєн Фанстейн.

Очевидно, в Ню Йорку перемогли на губернатора Маріо Квомо, а в Коннектикат Ловелла Вайкера, колишнього сенатора, який кандидував як незалежний кандидат. Демократична партія, яка вважала Коннектикат „своїм" стейтом, зазнала особливої поразки. В Ню Джерзі сенатор Билл Бредлі, який витратив на передвиборчу кампанію 12 міл. долярів, чуть-чуть не програв сенаторських виборів в користь досі невідомої і фінансово слабої кандидатки Крістіни Тодд Вітман, яка, понад всякі сподівання, здобула велике число голосів. Б. Бредлі, правдоподібно чуть не став жертвою додаткових експериментів теперішнього губернатора Джима Флоріо, який підвищенням податків викликав незадоволення демократичною адміністрацією стейту.

У стейті Массачусетс губернаторські вибори виграв республіканець Вілліям Ф. Велд, проти демократа Джана Р. Сілбера, в Норт Кароляйні дотеперішній сенатор Джессі Гелмс, який був поважно загрожений демократичним кандидатом Гарвієм Гантом, затримав своє місце в Сенаті. Гелмса вважають консервативним республіканцем і проти нього велася особливо завзята кампанія. Конґресмен республіканець з Джорджії Нют Ґінґрідж, який в Палаті Репрезентантів не підтримав першої пропозиції Бюджету Білого Дому і таким чином поставив себе по стороні „ребеліянтів", не отримав достатньої кількости голосів і вибори в його окрузі треба буде перерахувати.

Перший раз від 1935 року місце в Палаті Репрезентантів зі стейту Коннектикат здобув негритянський кандидат Гери А. Френкс. Наступила також зміна на пості посадника Вашінґтону, столиці ЗСА. Цей пост після судового процесу проти дотеперішнього посадника Маріона С. Берри, здобула демократка Шарон Пратт Діксон, кандидатуру якої підтримувала велика кількість виборців.

У СВІТІ

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ подав до відома, що принайменше 21 родина впродовж минулого кінця тижня отримала телефонічні дзвінки від своїх рідних, які є закладниками Саддама Гуссейна в Іраку. Ричард Бош, речник Державного департаменту сказав, що в цьому видно намагання С. Гуссейна заграватн в шашки з людьми в нещастю. З розмови закладників видно, що всі вони не доїдають, не мають подостатком ліків та теплого одягу, як і те, що поштра, котру для закладників від їхніх родин передано до іракського міністерства закордонних справ, до них не доходить.

КОЛИШНІЙ КАНЦЛЕР Західньої Німеччини Віллі Брандт поїхав до Багдаду як приватний громадянин, але з апробатою німецького уряду, переговорювати в справі звільнення західніх закладників, що їх тримають в Іраку та Кувайті. Це його намагання гостро скритикували інші европейські народи, називаючи це розривом міжнародної солідарности у кризі Перської затоки. Уряд канцлера Гельмута Коля заперечує, що вони є спричинниками послаблення міжнародної солідарности, заявляючи, що вони тільки „толерують" цю поїздку В. Брандта, а не „підтримують". Бонн твердить, що це є приватна поїздка цього 76-літнього державного діяча Соціял-демократичної партії, що являється найбільшою опозицією в Німеччині.

ВІЙСЬКОВІ ВЛАСТІ в столиці Філіппін Манілі подали до відома, що зловили комуністичного провідника групи вбивців, що правдоподібно був відповідальним за вбивства старшини американської армії, цілого ряду філіппінських поліцаїв та військовиків. Шеф армії генерал-майор Ґіллєрмо Фльорес сказав, що36-літнього Рейнальда Бернардо, шефа розвідки та заступника командира бриґади ім. Алєкса Бонкая, схопили агенти війсьової розвідки в Манілі вранці минулої неділі.

У ПОНЕДІЛОК,5-ГО ЛИСТОПАДА, вуглекопи у всіх копальнях Польщі влаштували двогодинний страйк, вимагаючи підвищення платень та протестуючи проти наслідків економічної перебудови. Цей страйк осторогн був скликаний після того, як кількамісячні переговори між профспілкою вуглекопів і урядом не увінчалися успіхом, зокрема у справі підвищення платень. Речник міністерства індустрії Ян Ґоляб заявив, що вимога вуглекопів про підвищення платень була майже від початку переговорів нереальна, бо тоді коли робітники в Польщі заробляють пересічно 126 дол. на місяць, то вуглекопи вже заробляють 179 дол. місячно.

В АМЕРИЦІ

ПРЕСОВЕ АҐЕНТСТВО Юнайтед Пресс Інтернешенел (ЮПІ), яке постачає інформаціями пресу вже понад 80 років, плянує в п'ятницю, 16-го листопада, припинити свою діяльність. ЮПІ бореться із зростаючим дефіцитом у бюджеті і систематично тратить великі гроші. Адміністративна частина робітників погодилась на своїх нарадах на добровільне зменшення заробітної платні на 35 відсотків на протязі чергових трьох місяців. У вівторок, 6-го листопада, діючий директор ЮПІ Пітер Ванбенек звернувся з таким же проханням до всіх журналістів і редакторів. „Якщо ми отримаємо відмовну відповідь то залишиться тільки один вихід — припинити діяльність аґентства", — заявив згаданий директор.

ВІДОМИЙ ХАРЧОВИЙ консерн „МекДоналдс" погодився на прохання федеральної аґенції охорони довкілля, замінити опакування своїх товарів і перейти з пластики на спеціяльний непромокальний папір. Проблема в тому, що пластикові опакування зле згорають, занечищують повітря, а на купах сміття самі не розкладаються роками, спричиняючи чималі клопоти керівникам великих міст. Президент компанії „МекДоналдс" Едвард Рензі заявив кореспондентам, що приблизно за 60 днів усі 8.000 згаданих ресторанів користуватимуться новим опакуванням. Покищо не відомо чи за „МекДоналдс" цим самим шляхом підуть також інші подібні ресторани, на яких федеральна аґенція також робить натиск.

У ПОНЕДІЛОК, 5-ГО ЛИСТОПАДА, Джеймс Гаг, видавець газети „Дейлі Нюз", яка видавалась донедавна регулярно накладом понад два мільйони примірників, звернувся з проханням до посадника міста Дейвида Дінкінса і вимогою встановити в місті лад і порядок і сказати керівникам профспілок, які зарядили страйк проти „Дейлі Нюз", що вони також повинні дотримуватись законодавства і діяти в рамках федеральних, стейтових і міських законів. Як відомо, профспілкові діячі і страйкуючі робітиники не тільки бльокують будинок видавництва, але погрожують численним продавцям, щоб вони не брали для продажу газети, яку в обмеженій кількості видають ті робітники і адміністраційний персонал, які працюють помимо погроз і застрашувань. Дінкінс покищо не відповів на прохання видавців. Виглядає, що посадник хоче стояти здалека від профспілок, побоюючись солідарного страйку інших профспілок. Страйк продовжується, але керівники, чи радше власники „Дейлі Нюз" обвинуватили профспілки в тому, що вони, а не хто інший, є організаторами заколотів.

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР ЗСА Джеймс Бейкер звільнив з праці американського дипломата Фелікса С. Блока, який від двох років знаходився під доглядом американської Центральної розвідчої служби (Сі-Ай-Ей), запідозрений у шпигунстві на користь Совєтського Союзу. Проти нього досі не висували жодних обвинувачень з браку доказів і він знаходився на платній пенсії. Блок був звільнений на підставі фальшивого зізнання під час слідства і порушенні дипломатичного коду. Бейкер вважав звільнення Блока оправданим потягненням для втримання безпеки З'єднаних Стейтів Америки.

АМЕРИКАНСЬКИЙ АМБАСАДОР до Ливану Раєн Крокер був заприсяжений в Державному департаменті, але ніхто не знає коли він зможе перебрати свій пост в тій неспокійній країні. Розмовляючи плинно арабською мовою, амбасадор Крокер служив попередньо в амбасадах ЗСА в Ірані, Іраку, Єгипті і Ливані, а також виконував різні складні доручення Державного департаменту на Близькому Сході. Крокер належить до числа молодих амбасадорів ЗСА. Йому минув тільки 41 рік.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street Jersey City N.J. 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс)

Postmaster: Send address changes to

Svoboda 30 Montgomery Street Jersey City N.J. 07302
Tel (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і money orders виставляти на "Svoboda"

Статті і дописи підписані авторами не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, допучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. —
За зміст оголошень Редакція не відповідає

P.O. Box 346 Jersey City N.J. 07303

Україна на шляху до власної валюти

У минулому тижні Верховна Рада України завела купони, як перший крок до введення на місце теперішнього карбованця власної валюти. Повідомляючи про це кореспондент „Ню Йорк Таймсу" з Москви Билл Келлер перелічує різні харчі й інші предмети першої потреби, що їх можна купувати за самі рублі без додатку тих купонів, як також такі, що їх не можна купувати, не маючи поруч із карбованцями ще ці купони. Але названий кореспондент не подає причини, чому саме рішено завести таку штудерну систему, якої нема ніде інде. За нашими цілком вірогідними інформаціями — ця реформа тісно пов'язана зі започаткуванням у Російській Федеративній ССР, де президентом є Борис Єльцин, переходу з контрольованої державної системи господарства на систему вільного ринку: відомо, що цей перехід спершу болючий, бо ліквідація дефіцитових фабрик та інших варстатів спричиняє безробіття, а скасування твердих цін викликає дорожнечу. Ото ж на корінній Московщині все подорожіло, зокрема страшенне подорожіло м'ясо і м'ясні вироби. В Україні були ще наполовину дешевше. Ото ж спекулянти масово приїздили до Чернігівщини, викуповували по дешевшій ціні м'ясо й ковбасу та подавали їх у Федеративній Російській ССР багато дорожче. Щоби унеможливити цю процедуру рішено завести такі купони, що їх видається тільки громадянам України. На Верховній Раді велася у цій справі палка дискусія. Деякі загорільці, нехтуючи засади економіки, радили відмовитися негайно від совєтського карбованця, спадщини царського режиму, та проголосити гривну, як державну валюту. Проте перемогла думка, що це викликало б страшний хаос і масові протести власників ощадностей у карбованцях бо треба спершу завести систему банків, вирішити відношення гривни до карбованця та встановити базу під нову валюту. Так зродився теперішній купон, як новий поважний крок до відірвання себе від Союзу.

Був час, коли українці у діяспорі не вірили, що можуть бути корінні росіяни, які в теорії і практиці признали би Україні право до власної державної самостійности. Але за Деклярацією суверенности України з дня 16-го липня 1990 року голосували 356 депутатів, стрималися 26 і тільки чотири були „проти". На такий вислід голосування вплинула Чорнобильська катастрофа, яка вдарила всіх мешканців України без уваги на їхню національність. Тепер знову затерлася різниця між більшістю у Верховній Раді, яку становлять комуністи, росіяни і вірні Ґорбачову пристосованці та української національною меншістю, бо всіх вдаряє економічна експлуатація.

Українські туристи з Америки і Канади, які в основному часі відвідавши Україну, запевняють, що стрічали там росіян, які в чотири очі називають себе прихильниками української державної самостійности, бо, мовляв, „тоді буде нам легше жити".

Такі чинники, як екологія чи економіка стоять вище у життєвій практиці ідеологічного партійного екстремізму. Ми чули недавно від представників УССР в Організації Об'єднаних Націй, що Україна не може бути цілком самостійною, бо не є самовистачальною. Але була „житницею Европи" поки не спаплярезивував її насаджений з Москви комунізм з його злочинною примусовою колективізацією за Лазара Каґановіча. Живуть ще одиниці, які тямлять, як то було за Української Народної Республіки, коли голова кооперативної централі Дніпросоюсу Дмитро Коліух наказав селам недалеко Києва привезти до міста в такий-то день харчі — і буквально тисяча возів навантажених плодами української землі в'їхали до Києва. А коли тепер вказується на брак вугілля в Україні, то роблять це тільки ті, які прагнуть відірвати від України Донеччину, піддають їй русифікації включно з терором КҐБ.

Придумання харчових купонів — це ще один доказ, що керівниками українського визвольного руху є розумні активні люди, які вміють розмежовувати ідеологію, політику і тактику.

Любомир Винар

ВІДРОДЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІСТОРІОГРАФІЇ В УКРАЇНІ

I.

Чи можна сьогодні говорити про відродження української, наукової національної історіографії в Україні? Не лише можна, але і невідклично треба. Національно-культурне і політично-державницьке відродження безпосередньо в'яжеться із історичною, національною свідомістю народу, з його розумінням головних етапів історії України. Мабуть погодимося, що без об'єктивної наукової історії України, без правдивої реконструкції історичної метрики української нації — сьогоднішнє національне відродження було б засуджене на невдачу.

Мої думки і спостереження про сучасний стан і відродження національної історіографії України не основуються лише на аналізі історичної літератури і сучасних джерел біжучої української історії, але також на численних розмовах з істориками, археологами, дослідниками допоміжних історичних наук у Києві, Львові й інших місцевостях України. Як активний учасник і доповідач на 1-му конґресі україністів у Києві, учасник нарад-круглого стола львівського НТШ в Славську і наукової конференції Львівської бібліотеки Академії Наук ім. В. Стефаника у Львові, я мав нагоду офіційно і неофіційно обговорювати центральні теми історії України з дослідниками, які репрезентують різні ґенерації істориків в Україні, різні їхні „історичні школи" і напрями. Саме тому уважаю своїм обов'язком поділитися думками про сучасний стан української історичної науки в Україні і початки її наукового відродження. Хоча в газетній статті неможливо задовільно насвітлити усі головні аспекти стану історіографії в Україні, проте, у міру наших сил, постараємося справитись із цим завданням.

Боротьба за „історіографічний суверенітет"

Немає найменшого сумніву, що сьогодні в Україні іде затяжна боротьба українських істориків за незалежність історичних досліджень від будь-яких ідеологічно-політичних доктрин, які в добі т.зв. „застою", а властиво в добі розгрому української історичної науки і русифікації української національної культури, були змушені, за малими винятками, користуватися урядовою совєтською антиукраїнською історичною схемою, яка безпосередньо причинилася до нагальної русифікації усіх періодів української історії. Тут ідеться перш за все про гіпотезу т.зв. „древнорусской державы" і „древнорусской культуры", яка заперечувала існування української середньовічної княжої держави, про совєтську концепцію „возз'єднання України з Росією", в 1654 році, яка заперечувала існування Української козацької гетьманської держави і вкінці совєтської гіпотези про „спільну батьківщину" українського, російського і білоруського народів, яка причинилася до фальсифікації національного історичного розвитку цих трьох слов'янських народів. Як відомо з передмови академіка Б.Д. Грекова до українського видання „Київської Русі" (1951, стор. 1), — цю совєтську офіційну політично-ідеологічну концепцію про „спільність" походження народів Східньої Европи, він і його наслідники опрацювали на основі вказівок Й.В. Сталіна, який доручив совєтським історикам взяти до уваги, як писав Греков, „нові положення товариша Сталіна в поточній своїй роботі" (там же). Ця схема, опісля, стала основою горевісних „Тезисов о 300-летии воссоединения Украины с Россией" (1654-1954) і мала вирішальний вплив на заперечення української наукової національної історіографії, зокрема схеми М. Грушевського і його послідовників, і на впровадження партійної схеми історії України, яка з науковою історіографією не мала нічого спільного.

Продовження буде.

Михайло Кучер

Греко-католицькі святині України

У бойківських Бескидах над річкою Свіча стоїть 100-метрова скеля з трьох боків покрита буковим лісом. На самій вершині знаходиться Ясна гора, на якій у XVIII столітті засновано греко-католицький монастир, колись відомий по цілій Україні.

Спочатку монастир бідував і тільки у першій половині XVIII століття старанням покровителів Шумлянських, Струтинських, Чолганських, Гошовських монастир міцнів і розвивався. Восьмого листопада 1759 року Николай Гошовський, власник села Гошів, подарував монастиреві на вічне користування Ясну гору і землі біля неї.

Спочатку монастирські будови були дерев'яні і часто горіли. Монастирська хроніка згадує Станислава Кочанівського, який подарував монастиреві ліс на будову нової церкви. Стара згоріла. Було це 1834 року, будову закінчено 1942 року. Будував інженер Мозир. Фундамент храму був мурований з цегли. Будову закінчено при ігумені О. Моприцькому. Того ж року староста села Перечинське подарував монастиреві дзвін, вагою півтора тонни. Іконостас закінчено 1876 року.

Монастир мав чудотворну ікону Гошівської Божої Матері. Цей образ знайдено у о. Андрея Шагана, села Хороброго, Перемишлянського повіту 1736 року.

Митрополит Лев Шептицький спеціяльною грамотою признав ікону чудотворною 1737 року. З того часу Ясна гора і Гошівський монастир почали громадно відвідувати прочани греко-католики.

Монастир мав дуже добру на ті часи бібліотеку духовної літератури. Гошівський монастир утримував дитячі притулки в Долині, Чорткові і Копичинцях. Гошівський монастир також став осередком спротиву німецькій окупації. Цілому цивілізованому світові став відомий протест Митрополита Андрея Шептицького в обороні жидівського населення. Також Митрополит під загрозою відлучення від Церкви заборонив українцям переслідувати жидів. Окремим посланням настоятелям монастирів, священикам, ченцям і черницям Митрополит наказав по змозі помагати жидам. Рабини Д. Кагане і Курт Лєвін під присягою сказали, що Митрополит Шептицький переховував їх родини в підземеллях св. Юра.

Гошівський монастир також переховував жидів, яким загрожувала смерть, або переправляв їх до Румунії, за що німці розстріляли 1942 року в Коломиї о. Павла Витвицького.

Особливо трагічним для монастиря був 1950 рік. Тоді НКВД арештував п'ятеро священиків і ченців, які були засуджені на табори і тюрми — на 25 років.

Після того монастир пограбовано і перебудовано на склад. Також в монастирі примістили дитячий притулок і склад заводу „Позітрон". Зникла чудотворна ікона, монастирської хроніки. Люди порозкрадали монастирську бібліотеку, ікони, художні картини.

Свого часу арештовано спекулянта В. Кушнету. Він продавав крадені монастирські вартості. З наказу НКВД він також спалив частину монастирської бібліотеки, яка невідомо чому опинилась у нього.

16-го липня 1988 року відбувся хресний похід віруючих Греко-Католицької Церкви на Ясну гору і до монастиря. Вірних було 4,000. Несено хоругви і хрест як символ розп'ятої на Голготі України, цілого українського народу. Хрест поставлено на монастирському кладовищі в честь 1000-ліття Хрищення України.

Цілу ніч з 16-го на 17-те липня 1988 року відбувалися Служби Божі, які відправив ієромонах о. Михаїл Гаврилів. Вже на другий день після Богослуження в монастирській церкві на Ясній горі совєтська влада завалила вхід в монастирський храм, щоб ніхто туди не міг увійти. З того приводу висловився вищий ієрарх РПУ: „Ясна гора може стати другим Карабахом, необхідно негайно протидіяти". І справді „протидіяти", з поспіхом передали РП Церкві.

28-го серпня 1988 року під ескортою 500 міліціонерів православний священик відслужив Божественну Літургію. А за участь в Божественній Літургії в честь 1000-ліття Хрищення України присутніх покарано штрафом у 50 карбованців. Здебільшого це були жителі села Бубнищі. Совєтський „народний" суд відмовився розглянути скаргу.

Юрій Р. Рибак

ПТАХИ

Нині шукати за птахами не так важко. Ось гляньмо у вікно — і побачимо як вони летять одинцем або групою, а в своєму перелеті затримуються на деревах і там іноді звивають гнізда. На вулиці вони радше гості, адже кожної хвилини мусять уступати місце автомобілям чи прохожим... Але зміняється сценарій, коли птахи ради їжі наближаються до людей, які зацікавлені їхньою поведінкою чи райдугою пір'я. Що й казати, можливо люди несвідомі цього, що пір'я першого відомого птаха археоптерикса майже не змінилось за 150 мільйонів років еволюції.

Американці цікавляться обстежуванням птахів, що вважають одним із найбільш популярних спортів на вільному повітрі; в ньому бере участь приблизно 135 мільйонів осіб річно, а обслуга, потрібна для цього устаткування, коштує 15 мільйонів дол. Полюванням птахів займається кілька мільйонів мисливців. А все ж таки і тут мисливці повинні обережно підходити до цього спорту, щоб у якійсь мірі зберегти існування птахів. Гляньмо на Ливан у Малій Азії, що знаходиться якраз на шляху перелету різного роду птахів. Тут, кожного року, їх гине від куль 20 мільйонів. Усе трагічне безглуздя в цьому, що тут птахів не вбивають ради користи. Тим часом лиш кожнорічним перелетом птахи імпонують світові. Ось хоч би маленький, бо не цілих п'ять інчів довжини, колібрі, що летить тисячі миль, в більшості для свого проіснування, використовуючи власну резерву товщу. Качки, що ночами перелітають над далекими просторами, завжди прибувають до цього самого озера, цього ж самого дня. А сокіл під назвою „перегрін" — протягом однієї доби — летить 1,800 миль, себто 75 миль на годину!

У аґрарії існує погляд, що в загальному птахи — це шкідники, вони бо з'їдають зерно. Але виявилось, що воно не все правда. Про це переконався Мао Дзедонг, коли виповів війну ... горобцям, зараховуючи оцих птахів до чотирьох головних лих Китаю, окрім мух, комарів та щурів. Але в порівнянні до гусениць, які винищують земний плід стократно, чи інших шкідників — шкода заподіяна горобцями — мікроскопічна. Треба взяти до уваги ,що горобці стримують розповсюдження бур'яну, годуючись його насінням. А які шкоди наносять різні хемікалії рільничим продуктам, що поборюють різних шкідників. Сорок років тому, коли в ЗСА вживали на городах і полях хемічні засоби — втратили одну п'яту жнив — сьогодні втрачають більйони долярів та віднотовано мільйони випадків пістряка у людей.

Американці, очевидно обзнайомлені із найбільш комерційним птахом у світі — куркою. Більйони курей годують у світі ради яєць, пір'я, товщу та м'яса, що дає основу існуванню харчової індустрії. У багатьох зубожілих околицях часто кілька курок вирішує проіснування родини.

Екскременти птахів — ґуано має — велике економічне значення. Птахи, що живуть на островах Південної Америки їдять рибу, що має в собі складники азоту та фосфору, що опісля знаходиться у ґуано. Сухий клімат сприяє його нагромадженню, що доходить до 100 футів глибини. Таким чином постає природне добриво у світі, що його ЗСА та Европа імпортували в кількості понад 200 міл. тонн. Та сьогодні обмежено експорт, бо коли рибалки ради власної користі ловлять забагато риби ,то менше її залишається для птахів, а з цим меншає число і птахів і продукції ґуано.

Годівля струсів — це одна із метод консервації та експлуатації, що сягає початків минулого століття. Птахи, а головно їхні пера приносили великий прибуток у 1910-13 роках, коли експорт з Південної Африки виносив біля 800 більйонів дол. нинішньої вартости грошей... І пішло б воно далі цією дорогою, якщо б не те, що жіночі капелюхи, прибрані перами, здував вітер з голів жінок. Та й тому попит на пера зник, індустрія їхня завмерла, та й самих струсів стало менше. Сьогодні повернулася давня мода — і нині за один фунт пір'я платять 70 долярів!

Птахи своєю красою, своїм співом ворушать душі людей і викликають у них творчу снагу — в малярстві, музиці і поезії, а особливо в музиці. Вони спонукали до творення музичних інструментів, а европейські композитори минулого століття наслідували пташиний спів, як кольоритні ефекти у музичних творах. От і Т. Шевченко пише: „Затихло все... Тільки дівчата і соловейко не затих".

Володимир Жила

ВОЛОДИМИР БАРАГУРА

(До 80-річчя з дня народження)

III.

У творі домінує глибина й оригінальність думки та почувань, як також і багатство реалістичного зображення, що не тільки притягає увагу читача, а в багатьох випадках прямо приковує її. Найбільш помітним в практичних і теоретичних аспектах книжки є послідовна опозиція до пасивности. Збірка сприяє плеканню енергійного зусилля, потрібного людям, які живуть в розсіянні, щоб давали собі раду з нерозв'язаними труднощами й мали непохитну надію на майбутнє. Необхідність ативности видно в кожному оповіданні й це, здається, одна з причин, чому книжка викликала стільки зацікавлення і так широко дискутувалася в колах української спільноти. Збірка, як підкреслювали деякі рецензенти, дала читачам почуття вдоволення, що щось справді вартісне з'явилося на книжковому ринку. Цілісно спрямована на наші сьогоденні потреби, проте традиційна в підході, книжка В. Барагури дала читачам щось зворушливе, близьке їхньому серця й інтелектові, і стала справді своєчасним досягненням.

Не без впливу був і заголовок книжки — *Калиновий міст*. В українському фольклорі — це незримий мітичний міст, який поєднує дочасне з вічним, людське з Божим; міст що лучить землю з небом. Хоч у народних віруваннях розуміння цього повір'я нескомпліковане, проте його містичний характер сильно позначився на ідейно-мистецьких рисах твору, роблячи його кращим удухотвореним зображенням минулого.[8]

Не менше глибока своїм змістом також і книжка спогадів В. Барагури, *Як я став журналістом*. У неї автор вклав увесь досвід свого духовного життя й життєвих змагань. Його творче вирішення проходить за принципом щирого, відвертого спогаду-сповіді автора, який все частіше спостерігаємо в сучасній прозі. Кажуть, що лише в суперечці народжується істина; це справедливо відноситься й до праці В. Барагури. Адже через роздуми й пригадки з минулого автор приходить до чітких висновків, що яскраво розвивають вартість його спогадів.

Не можемо обійти мовчанкою і останньо опублікованого нарису ювіляра, „Повернутий лист", який появився під псевдонімом Гліба Кременецького. Хоч визначений слабким світлом вимислу, нарис дає добре згущення кількох характерних рис двох молодих людей. Він яскраво й доступно відображає їхні інтимні стосунки, те істотне, що з'являється щодня, — любов. У нарисі є також деякі автобіографічні елементи.

Як письменник для дітей, В. Барагура дебютував у „Малих друзях". Співпрацював він також у інших дитячих і юнацьких періодиках — „Дорога", „Юнак", „На варті", „Крилаті", пишучи цікаві й напружені оповідання, нариси, часто приховані за зовнішньою простотою, проте наскрізь викінчені й досконалі за формою.

Цікаві думки з приводу письменницької роботи над словом знаходимо в теоретичних статтях ювіляра: „Суть і завдання літературної критики", „Ідея і форма літературного твору", „Літературна творчість у світлі психоаналізи", „Психологічні основи успіху літературного твору" та інші. На особливу увагу заслуговує „Ідея і форма літературного твору" (1938). У цій дискусійній статті автор станув на становищі, що „вартість твору залежить від глибини ідеї й досконалости форми" та „від їх гармонійного сполучення й від сили переживань, що до них вони побуджують нас".[9] Ці мистецькі постуляти не далеко відійшли від наших сьогоднішніх вимог та, щобільше, вони висловлені так, що не припускають заперечень. Адже літературна діяльність і далі є мисленням в образах, яке спирається на світлогляд і напружену роботу творчої уяви. Іншими словами, — це уміння творити високоідейні й мистецько-досконалі твори, в яких емоційно висвітлено проблеми близькі душі мистця.

Тут варто ще згадати есей „Психологічні основи успіху літературного твору", який появився в журналі „Рідна мова" (1938). Тема праці: автор — твір — читач. Хоч есей появився 50 років тому і побудований на психологічному дослідженні напрямку психоаналізи, то тема й висновки далі актуальні й заслуговують на увагу дослідника.

В. Барагура є автором літературної студії „Микола Хвильовий". Цій дослідній праці він присвятив багато часу, зібравши майже увесь доступний тоді у Львові матеріял. Спочатку праця появилася на сторінках газети „Нова зоря", а згодом вийшла окремою книжкою. Вона, до речі, як пише Б. Гошовський, стала причиною розшуків за автором під час першої большевицької окупації Галичини (1939-1941).[10]

У „Львівській Педагогічній Бібліотеці", за редакцією д-ра Івана Кухти, 1938 року, появилася польською мовою праця ювіляра „Виховання в інтернаті". Цю розвідку, згодом поширену історією українських бурс, під час німецької окупації, видав українською мовою д-р Микола Шлемкевич і вона стала посібником для бурсацьких виховників.

В. Барагура є також автором низки доповідей про визначних українських літературних діячів: Т. Шевченко, Вадим Лесич, Роман Завадович, Оксана Лятуринська тощо. У статті „Тарас Шевченко — борець за українську державу" (доповідь, виголошена на 15-му з'їзді сеньйорів Українського Народного Союзу в 175-ті роковини народження поета), ювіляр ствердив, що Т.Шевченко був не тільки великим поетом, малярем, але також і „політичним діячем, який не лише в поезіях словом боровся за визволення України, але й чином і за цю саму політичновизвольну діяльність, він десять років страждав на засланні, яке спричинило його передчасну смерть".[11] У цій праці багато уваги присвячено також самостійно-державницькій діяльності Шевченка та його безмірній любові до України. Стаття „Спогад про поета-мислителя в пошуках за істиною та глуздом життя" (слово на вшанування 82-им Відділом Союзу Українок Америки пам'яті поета, Вадима Лесича в п'яту річницю його смерти), присвячена вивченню духовности Лесича та його чуттєвої напруги, що, на думку ювіляра, „ведуть людину до зрозуміння її покликання" та до „розкриття загадки існування людини".[12] Це слово має глибоке філософсько-психологічне підґрунтя. Не призабув тут автор і ставлення Лесича до релігії, до віри, до Бога. Це ставлення, на думку В. Барагури, мало своє коріння в глибині поетової віруючої душі та „в його інтимному ставленні до Бога, як до Батька, з яким блудний син стає на розмову, в його дерзанні, сумнівах, упадках, зривах і польотах, в його почутті власної ницости, в його покорі перед Всевишнім".[13] В. Барагура вважає, що передчасно згаслий Лесич таки „знайшов ціль у житті, збагнув його сенс, виконав покладену на нього Богом життєву місію та знайшов вічний спокій в Абсолюті, до якого змагав ціле життя".[14]

За час свого творчого життя В. Барагура отримав кілька літературних нагород і відзначень. На Шостому й Сьомому конкурсах Фундації ім. І. Франка отримав першу нагороду за книжку *Меч і книгу* й другу нагороду за збірку *Калиновий міст*. Оповідання „Направлена кривда" відзначено на конкурсі Пласту й „Рідної Школи" у Філядельфії, а на конкурсі Ковалевих Союзу Українок Америки отримав ювіляр другу нагороду за оповідання „Витязь лицарського турніру".

Підсумовуючи, хочу, ствердити, що педагог, журналіст, редактор і письменник Володимир Барагура — це людина великої душі, шляхетних прагнень, автор щирого й теплого мистецького слова. Його стиль і досвід переконливі й повчальні, в той час, коли його талантові властива здатність вловлювати дух часу, й тому кожен з його кращих творів відбуває істотні риси українського літературного процесу й українського життя.

Як редактор, ювіляр присвятив „Веселці" 35 років свого творчого життя. Він по-справжньому захопився справою виховання молодого українського покоління й це виховання стало для нього найважливішою проблемою нашого життя на поселеннях та рівночасно його найбільш відповідальним завданням тут, у розсіянні.[15]

* * *

Своє вісімдесятріччя Володимир Барагура зустрічає у розквіті творчих сил. У нього багато цікавих задумів і плянів. Побажаємо успішного здійснення їх.

ПРИМІТКИ

* З доповіді „Стиль і досвід у Володимира Барагури переконливі, повчальні ...", що відбулася заходами 82-го Відділу Союзу Українок Америки в Ню Йорку (голова Іванна Клим) для пошанування редактора й письменника Володимира Барагури,

(Закінчення на стор. 3)

НА СВОЇЙ ЧЕРГОВІЙ СЕСІЇ, що відбувається в Римі цього тижня Европейська рада, відзначуючи 40-ліття своєї декляраціїї про людські права, виявила бажання щоби ЗСА, СССР і Канада включилися в деякі ділянки цієї організації. Европейська рада є найстаршою післявоєнною організацією в Европі, що старається пропаґувати співпрацю европейських країн. У вівторок, 6-го листопада, Европейська рада прийняла в члени своєї організації Мадярщину, яка є першим членом з колишнього комуністичного бльоку. Рада також заявила свою готовість допомогти координувати спірні питання людських прав для Конференції безпеки та співробітництва в Европі, організації, що складається із 34 держав і яка впродовж років холодної війни була форумом для розмов між ворогуючими сторонами. Американські офіційні чинники заявили, що ЗСА хочуть співпрацювати з Европейською радою та допомагати розвиткові східньоевропейських демократичних країн, але Ричард Шифтер секретар-асистент Державного департаменту для справ людських прав, висловив сумнів щодо членства ЗСА в Европейській раді.

Українці...

(Закінчення зі стор. 1)

У Львівській пологовій лікарні ч. 1 стоять з апаратурою для штучної вентиляції легенів (зліа): Н. Зінкевич, проф. Ю. Туркевич, (перша справа): д-р Л. Маринович, поруч неї Л. Сеник.

ням у тіло матері, дихати одним повітрям, живитись спільною кров'ю. А потім маленькі сонця викочуються на світ Божий рожевощокими янголятами, тішучи нас ямочками своїх усмішок і краючи серце своїми недугами. І як часто прихилили б ми небо діточкам, вирвали б з грудей серце, тільки б ці усмішки сповіщали про їх здоров'я.

Щоб наші українські малюки росли здоровими та дужими, щоб зробити працю лікаря більш ефективною, на допомогу приходять брати та сестри з-за океану.

Зовсім недавно, в жовтні, до Львова, західнього міста України, міському пологовому будинку No1 було зроблено доброчинний подарунок. 59-ий Відділ Союзу Українок Америки під керівництвом Ганни Самутин та осередок сприяння Народному Рухові України міста Балтимор, який очолює д-р Андрій Лемішка, спільними силами передали для користування апарат для штучної вентиляції легень, так необхідний для львівських неотатологів. Перевозила цей подарунок тендітна, але сильної волі Надія Зінкевич.

Щиру подяку складає первинний Осередок Народного Руху України міського пологового будинку No1 та всі медики цієї установи за добру волю, за велике милосердя, проявлене діяспорою Ми глибоко вражені тим, що так чутно сприймають до серця вони наші клопоти та нужди.

Низький поклін вам за те, що так вірно дбаєте про майбутній цвіт української нації, за те, що чуємо ваше дружнє плече, тепло ваших сердець".

Адвокати...

(Закінчення зі стор. 1)

пами західньої юридичної системи.

З уваги на те, що в Україні так швидко міняється політична та економічна ситуація, УААА скликає на грудень 1990 року спеціяльне засідання у Клівленді, щоби обговорити в який спосіб УААА може допомогти Україні стати свобіднішою та більш демократичною суспільністю.

За інформаціями слід звертатися до: Myroslaw Smorodsky, P.O.Box 1705, Rutherford, N.J. 07070; tel.: (201) 939-1999, fax: (201) 939-4612.

Щось цікавого

Переді мною книжечка „На хуторі дядька Марка" автор Леся Бризгун-Шанта. Глянула і зразу прийшла думка, що мабуть це щось цікавого, тому розглядаю: друкована в Канаді, 1990 року, в Торонто, у Видавництві Отців Василіян.

На зміст книжечки складається п'ть оповідань: „Найдивніша і найрідкісніша річ у цілому світі", „Про чорнобоку куцохвосту ворону", Про мудру дівчинку", „Про смердючка", „Остання зустріч на хуторі". Кожне оповідання має свою ілюстрацію, а останнє має їх дві. Видання попереджує замітка авторки, що матеріяли поміщені в цій книжечці були вибирані протягом років з різних канадських видань, тепер опрацьовані авторкою, а одне з них записане з усної розповіді д-р Людмили Бризгун, матері авторки.

Прочитала я раз і вдруге всі оповідання, бо всі вони цікаво й оригінально подані. Дивуюся скільки там традиційних українських імен дівчаток і хлопців. Там і Петро, Івась, Марійка, Ганнуся, Василько, Михась, Олесь, Христинка, Галинка, Софійка, Богданчик, Вірка, Влодко, Ольга, Йосиф, Олекса. Всі ці імена характеристичні українському назвознавству без чужих запозичених імен, що так часто на цьому континенті зустрічається, а може навіть частинно чуже назовництво імени започатковує асиміляцію, яка поширюється як модерна пошесть, бо така мода.

Дитя з неукраїнським іменем мусить признаватись до нього ввесь свій вік. Не зашкодить добре застановитися, поки батьки дитині виберуть хресне ім'я своєму маляті.

І звіряток там чимало у тому виданні: сова вивірка, смердючок, куропатва, зайчик, котик, і вовчиха та її малятко. Справді треба дивуватися, як зуміла авторка на 39-ох сторінках книжечки, аж стільки їх помістити з характеристичними їхніми прикметами. Розповіді учасників тих незвичайних сходин у дядька Марка описані живо, без зайвих великопарних слів — нашим дітям з пересічним знанням української мови добре зрозумілі та майже не потребують пояснень. Старанний друк із чіткими черенками, на доброму папері, заохочує до читання.

Замітним і високооціненим в усіх оповіданнях є підкреслені добрі й будуючі прикмети звіряток, які повинні заохочувати наших дітей по свому призадумуватись. А там підкреслені: зарадність, патріотизм, точність, правдомовність, гін і жадоба до знання та інше.

Авторка Леся — це довголітня учителька й виховниця, добре обізнана з неґативними прикметами деяких наших малолітних дітей, уміло підібрала звіриків, щоб їх добрими позитивними наставленнями промовити, та дещо, заохотити до плекання чеснот у дітвори яка так дуже потребує корисних збудників у теперішньому вихованні. Маючи це на увазі книжечка повинна знайтися перодовсім всюди, де є нове покоління. Видання вже є в книгарнях у Торонто. Добра нагода придбати для ужитку в школах і вдома та на дарунок нашим потіхам.

Ілюструвала видання Христина Мізур виконавши шість ілюстрацій у тексті та дві на обкладинці (передній і останній). Всі виконані нею рисунки не лиш добре ілюструють сказане в тексті, вони своїм оригінальним виконанням пригадують писанку — шкрябанку вміло виконувану давнішими писанкарками. Хоч у виданні рисунки зроблені численними штрихами, то вони залишають незабутнє враження від баченого. Та техніка в мистецтві має свою назву, але тут воно не має значення. Особливо й цікаво виконана передня обкладинка, на якій мисткиня зосередила 12 бистрооких звіриків, білим на темно вишневому тлі. Цією технікою виконані також усі внутрішні ілюстрації на іншому тлі.

Тексти оповідань „На хуторі дядька Марка", гарна обкладинка і рисунки повинні заохотити, щоб назване видання не залежувалося, а скоро зникало з книгарських полиць.

Іванна Зельська

Відзначення Листопадових роковин в Ню Гейвені

В неділю, 28-го жовтня святково відзначено в Ню Гейвені 72-гі роковини проголошення незалежности Західньо-Української Народної Республіки. В обох церквах українських віровизнань відправлено Панахиди за героїв, що впали за волю України. В Панахиді в католицькій церкві взяли організовану участь із прапорами українські ветерани із Станиці І УД УНА та члени Осередку СУМ. Після Богослуження відбулася святочна академія в залі католицької церкви. Відкрив її голова місцевого Відділу УККА д-р Михайло Снігурович на тлі хору дітей „Рідної Школи", який то хор відспівав „Ой у лузі червона калина" та „Від синього Дону". Святочну доповідь виголосив відомий громадський і політичний діяч Корнель Василик з Ню Йорку підкреслюючи, що яка в часі Листопадового зриву, так і тепер в Україні наша молодь стоїть на безкомпромісових самостійницьких позиціях.

В мистецькій частині мгр Борис Крупа з Гартфорду, бас-баритон, при фортепіяновоу супроводі Пола Нек Мена, відспівав, у двох виступах, чотири пісні: „Зелений Гай" сл. П. Грабовського, „Ой нагнувся дуб високий", сл. М. Голубця муз. М. Гайворонського; „Засумуй трембіто", обр. Гнатишина, „Як стрільці йшли з України", сл. і муз. Купчинського, арнж. Ярославенка. Його виступ був переплетений деклямаціями: „Перше Листопада" (Р. Купчинський) — Клявдія Брончинська, уч. X кл. УРШ і „Листопадова містерія" (О. Тарнавський) — Адріянна Мельник, абсольвентка УРШ, та фортепіяновим сольом Ксені Кизик, яка відіграла „Колискову", „Баляду про мальви" і „Водограй", усі твори В. Івасюка. З черги прийнято резолюції, які відчитав проф. Іван Телюк і в яких схвалено поставу українських студентів та самостійницьких партій і груп в Україні проти накинення нового союзового договору. Також заапельовано до народів вільного світу, а зокрема до Уряду ЗСА, щоб помогли народам, поневоленим Москвою, в їхній боротьбі за побудову незалежних держав. Цю кінцеву частину резолюції висилається до Білого Дому та до конгресменів і сенаторів ЗСА і стейту Коннектикат.

Академію закінчено відспіванням усіми присутніми українського національного гимну.

С. М.

ВНОЧІ З НЕДІЛІ на понеділок, 4-го на 5-го листопада, знову „заворушився" вулькан св. Гелени, викинувши в атмосферу (30,000 футів) струю тепла і попелу. Активізація вулькану була зареєстрована сеймологічною обсерваторією університету в стейті Вашінґтон. Покищо не було жодних жертв в людях і тільки невеликі матеріяльні втрати, спричинені горячим попелом, який осів на кільканадцять будинків і деякі з них загорілися. Силу нового зриву вулькану не можна, очевидно, порівнювати до катастрофи в 1980-их роках.

ЗВЕРНЕННЯ

ДО УКРАЇНСЬКИХ МИСТЦІВ СВІТУ

Зважаючи на обставини, при яких образотворче мистецтво української діяспори і материка розвивалося у відмінних суспільно-політичних умовах, настав час зорганізувати спільну виставку, що дала б можливість провести порівняльну аналізу і зробити певну синтезу стану нашого мистецтва в теперішню добу.

Організаційний комітет виставки, покликаний мистецькими організаціями Львова під орудою Львівського Фонду Культури проф. Емануїла Миська, проголосив проведення у Львові в серпні — вересні 1991 року „Українського бієнале образотворчого мистецтва: живопис, графіка, скульптура малих форм".

Запрошуємо українських мистців України та діяспори до участи у виставці. Прийматимуться роботи створені у 1989 — 1991 роках. Прозірки творів, запропонованих до участи у виставці з метою швидкого визначення експозиції та укладення каталогу просимо надсилати з 1-го січня до 31-го березня 1991 року у львівську Спілку Художників України на адресу: 290000 Львів, площа Міцкевича, 9, Спілка Художників України, „Українське бієнале у Львові.

Мистців, які працюють у декоративному мистецтві завчасно запрошуємо до участи в українському бієнале декоративного мистецтва в 1992 році у Львові.

Сподіваємося, що виставка сучасного українського мистецтва на рідній землі допоможе всім нам ще раз усвідомити себе нащадками одного народу.

Результатом такої виставки може стати потреба утворення світового об'єднання українців-мистців.

За інформаціями щодо організації виставок просимо звертатися на адресу об'єднання „Ґердан": 290000, Львів, Коперника 15; телефони: 72-46-95 і 72-20-82.

Організаційний комітет виставки

Українська Вільна Академія Наук у США

зі смутком повідомляє, що 31-го жовтня 1990 р. на 91-му році трудолюбивого життя померла

Ольга Володимирівна Волошина-Гудзовська

з дому Любинецька

довголітній бібліотекар Київської Університетської Бібліотеки, на еміграції — бібліотекар Мюнхенської Бібліотеки Українського Вільного Університету та в Ню Йорку бібліотекар УВАН-івської Бібліотеки, в якій працювала понад 20 років.

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ

Дочці Ользі Радецькій з родиною Управа та співробітники УВАН висловлюють своє глибоке співчуття.

Похована 2-го листопада на православному цвинтарі в Spring Valley, N.Y.

Ділимося сумною вісткою, що 5-го листопада 1990 р. по тяжкій недузі відійшла у вічність наша найдорожча

СЕСТРА І ТЕТА

бл. п.

МАРІЯ МАЗЯР

нар. 20-го лютого 1920 р. у Золочеві, Україна.

ПАНАХИДА — четвер, 8-го листопада 1990 р. о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні Насевичів у Філядельфії, Па.

ПОХОРОН у п'ятницю, 9-го листопада о год. 9 30 рано в церкві Царя Христа, а опісля на цвинтар у Факс Чейс, Па.

Горем прибиті:

брат — ВОЛОДИМИР з дружиною ВІРОЮ
племінники —
ЛЮБА МАЗЯР
НАДЯ ЗАБІГАЧ
АЛЕКСАНДЕР МАЗЯР
сестра в Україні — ЄВГЕНІЯ ГУЧКО
племінники в Україні —
ЮРІЙ, ЯРОСЛАВ І ОРЕСТ ГУЧКИ
та ближча і дальша родина в ЗСА, Канаді і в Україні

З глибоким жалем повідомляємо рідних, приятелів і знайомих, що 25-го вересня 1990 р. нагло відійшла у вічність на 63-му році життя наша найдорожча

ЖІНКА, МАМА І БАБУНЯ

бл. п.

НАДІЯ ҐІЖАК ГОРАК

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися 29-го вересня 1990 р. в церкві Успення Пречистої Діви Марії, Маямі, Фльорида.

Залишила у горю:

мужа — АНТОНА
дітей —
НАТАЛКУ РУДЬКО з мужем ІГОРЕМ і дітьми — ТАРАСОМ, АНДРІЄМ і МОТРЕЮ
АДРІЯНА
МИРОНА
ЛЯРИСУ
братову — НАДЮ ҐІЖАК з доньками і внуками
шваґерку — МАРІЮ ГОРАК з дітьми і внуками
кузинів — СЛАВКУ і СЛАВКА ГУГЛЕВИЧІВ з дітьми і внуками
та близьку і дальшу родину в Україні

Володимир Барагура

(Закінчення зі стор. 2)

тоді з 35-річчям появи журналу для дітей „Веселки", видання Українського Народного Союзу — „Свободи". Доповідь відбулася 29-го жовтня 1998 року.

1 Володимир Барагура, „Чвертьстоліття навчальної й виховної ролі 'Веселки', в книзі *Українські діти — наше майбутнє*, за ред. Ярослава Чумака (Торонто: „Добра книжка", 1979). Це цінний набуток з ділянки теоретичних міркувань і досвіду автора в праці над „Веселкою". У статті не знаходимо розходжень поміж теоретичними міркуваннями автора й редакторською працею.

2 Там же, завдання „Веселки", вибрані з тексту, стор. 66-70.

3 Там же, стор. 76.

4 Сторінка обкладинки „Веселки" на 1960 рік.

5 Барагура, стор. 60.

6 Там же, стор. 58-59.

7 З листа В. Барагури з 23-го вересня 1989 року до автора статті. Лист знаходиться в посіданні автора.

8 Володимир Жила, *Калиновий міст* — книжка, яка залишає читача з почуттям вдоволення. „Свобода", 31-го жовтня 1984, стор. 2, 4.

9 Володимир Барагура, „Ідея й форма літературного твору", *Рідна мова*, Варшава (1938), ч. 5, стор. 2.

10 Богдан Гошовський, „Від 'Дзвінка' до 'Веселки', „Овид" (1962), ч. 1, стор. 28.

11 Володимир Барагура, „Тарас Шевченко — борець за українську державу", „Свобода", 22-го серпня 1989, стор. 2.

12 Володимир Барагура, „Спогад про поета — мислителя в пошуках за істиною та глуздом життя", „Свобода", 10-го грудня 1987, стор. 2.

13 Там же, стор. 2.

14 Там же, стор. 4.

15 Парафразовані вислови Богдана Гошовського з його статті „Від 'Дзвінка' до 'Веселки' ", стро 28.

Кінець.

ПОДЯКА

З волі Всевишнього відійшов від нас у Кращий Світ — у Вічність, по довгій і важкій недузі, дня 20-го грудня 1989 р., наш найдорожчий і незабутній

ЧОЛОВІК, БРАТ, БАТЬКО І ДІДУСЬ

св. п. д-р

Микола Барусевич

Цією дорогою хочемо висловити найщирішу подяку всім Тим, які виявили християнську любов і пошану до Покійного в часі Його тяжкої недуги та всім, які взяли участь у похоронних відправах.

В першу чергу складаємо щиру подяку отцям: мітратові Матвієві Беркові за відвідини хворого в дома і в лікарні, та за уділення Найсвятіших Тайн, і отцеві протопресвітерові Теодорові Форостієві за відвідини в дома та за вислови потіхи. Наше щире християнське спасибіг Всечесним отцям Матвієві Беркові та Теодорові Форостієві за відслуження соборних похоронних відправ у похоронному заведенні та в церкві Входа в Храм Пресвятої Богородиці у Норт Порт, за зворушливі пращальні слова в церкві і на Тризні.

Дякуємо преподобним Сестрам ЧСВВ за молитви і пожертви на Служби Божі. Особливо дякуємо настоятельці ЧСВВ преподобній сестрі Клярі за особисту участь в похоронах.

Сердешна подяка від нас усім приятелям співакам під керівництвом інж. Павла Грабовича, маестра Василя Мельничина і Степана Саворського, які своїм співом обрядових похоронних пісень співслужили всечесним отцям мітратам у похоронах.

Потіхою у нашому горю були пращальні слова Володимира Різника, голови Осередку ім. св. Андрія; редактора Ореста Питляра та редактора журналу Патріярхат Миколи Галіва (писемно) у похоронному заведенні після Парастасу. На Тризні прощав Покійного від ветеринарних лікарів д-р Володимир Король, який і проводив тризною.

Дякуємо Хвальній Управі Осередку ім. св. Андрія та господиням, які приготовили обильне прийняття на Тризну. Щиро сердешне спасибіг за поміч і піддержку в часі недуги Покійного нашим дорогим приятелям д-рові Володимирові Королеві, Олені Качалі, д-р Тамарі Наболотній і Марійці Тесерович та всім людям доброї волі, які своїми відвідинами дома і в лікарні старалися полегшити наше безмежне горе. Окрема подяка за квіти Осередкові ім. св. Андрея, родині Василеві і Оксані Мельничин, хресній доні Адріяні Сікало, та всім хто квітами віддали шану нашому дорогому чоловікові, братові, батькові і дідусеві.

Просимо Божого благословення жертводавцям на Св. Літургії, які вже були та ще будуть відправлені за спокій душі Покійного, та на цілі харитативні, культурні і громадські, а саме на Св. Літургії зложили: Горняткевич Дарія, д-р Кондра Б. М., д-р Курилас С. О., Луцишин З. С., Луців Б. М., Савойка Люба, Тутка Ольга, сестри Василіянки, сусіди американці і родина.

Зложили: $630.00

НА ПАТРІЯРХАЛЬНЕ ТОВАРИСТВО: д-р Барановський Р. С., Белондюк Б. Л., інж. Бобяк Р., Бодлак М. О., Берізка В. Вахніна Н., Волинець Н., Галів М. З., Граб П. О., Денисенко І. О., Закидальська Н., Качала О., Квас В. М., Ковальська З., д-р Крижановський М. Я., Козак Б. О., Король В. Г., Кузьма М. М., проф. Кульчицький І. Д., Мерещак В. А., д-р Мороз М. О., д-р Наболотні М. Т., Олексів С. П., Панчук Н., Поритко Р.Г., Похмурський Б., Романишин П. Р., Савчук З. О., д-р Сениця П. М., Серна Й. М., Слободян Д. А. Хамула Г., Хоманчук І. А., Яців Л., і родина.

Зложили: $780.00

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД ПАТРІЯРХАТУ: Горняткевич Дарія, Квас В. М., Наніреий В. А., д-р Федорців В. Д., інж. Тимяк С. М., Тутка В. О., Щербанюк Ірина.

Зложили: $175 00

НА ТОВАРИСТВО СВ. СОФІЯ: Арвін Л. д-р Гребеняк І., Іванчук Н., Кордуба М., Коваль М. О., Куриляк М. А., Равлюк Р. О., Стефанишшин М., Фінковят А. В., Юзик Марія.

Зложили: $185 00

В пам'ять бл. п. д-р Миколи Барусевича, на біженців в Австрії і Німеччині. Зложили: Арвін. Л., Вахніна Н., Зелез С., Іваницький Р. Л., Касараба, М., Король В. Г., Кузьма М. М., Ломницький В. Д., Мартинів Г., Мартюк С. М., Мельничин В. О., Ровх М., Поритко Р. Г., Похмурськи Б., Різник В. П., Тесерович Я. М., Турула П. О.

Разом: $300 00

Мечінг фонд $300.00

Разом: $600.00

На фонд допомоги Україні і Фонд дітям Чорнобиля, зложили; пл. сен. Курінь ім. Григора Орлика: Курчак Микола, Бондаренко Д., Копистянський Б., Кульчицька С., Левицька., І. Осередчук О., Січинська М., Сольчаник І., Паш. Т., Хухра Дарія.

Разом: $120.00

Бедрій О. О., Верімієнки М. Т., Гнатів Л. Є., Івасіака О., д-р Курилас С. О., Медяник І., Петрина Ж., Петрина О., д-р Петрина-Вітковська М., Пришляк А. О., Ренер Е. і родина.

Разом: $880.00

пл. сен. $120.00

Разом: $1000.00

На різні цілі а саме: ЗУАДК, Вільного Університету в Німеччині, Гарвард, Семінаря в Бразилії, Бібліотека ім. бл. п. сен. Павла Юзика і Осередок св. Андрія.

Зложили: Арвін Л. Бучак М. І., Дейчаківський Б. М., Марченко І. і родина.

Разом: $330.00

	630.00
	780.00
	175.00
	185.00
	600.00
	1.000.00
	330.00
Разом:	$3.700.00

Дружина: Софія Барусевич і родина.

ІСТОРИЧНІ ДНІ В СТОЛИЦІ УКРАЇНИ

Поміщуємо ряд світлин переданих редакції інж. Богданом Чайківським із славної вже голодівки українських студентів в Києві, яка відбувалася від 2-го до 17-го жовтня та закінчилася перемогою голодуючих, коли усі поставлені ними домагання Верховна Рада України обіцяла виконати.

Студенти голодували на Площі Незалежности, де їх підтримувало масово населення та друзі студенти, як також учні середніх шкіл. Там же відбувалися Богослужби обидвох віровизнань і демонстрації із численними протестаційними плякатами.

Усі світлини виконав київський професійний фотограф Станіслав Черній.

НЕ ЦЕ ІМ'Я

Автором підвалу ... „Згадаймо В. Доманицького, редактора першого ... ного видання „Кобзаря" („Свобода" ч. 205 і 206 ... 25-го і 26-го жовтня), є Андрій Качор. Ред.